

Otwarte dane badawcze w polityce i praktyce NCN

Gabriela Czarny
Anna Wałek

Narodowe Centrum Nauki

DOI
ncn

10-11 maja
Wrocław

Dni Narodowego
Centrum Nauki

 NARODOWE CENTRUM NAUKI

Plan spotkania

1. Polityka NCN dotycząca otwartego dostępu: otwarta nauka w NCN, ścieżki publikacyjne, koszty, publikowanie w otwartym dostępie a jakość wydawnictw i procesu publikacyjnego, Journal Checker Tool
2. Pytania i odpowiedzi
3. Otwarty dostęp do danych i zasady FAIR
4. Dlaczego ważne jest zapewnienie otwartego dostępu do danych badawczych
5. Struktura Planu Zarządzania Danymi (DMP) stanowiącego część wniosku
 - o finansowanie projektów przez NCN
6. Jak przebiega proces oceny Planów Zarządzania Danymi w NCN
7. Najczęstsze błędy w przygotowywaniu Planu Zarządzania Danymi (DMP)
8. Pytania i odpowiedzi
9. European Open Science Cloud (EOSC)

Otwarta nauka w NCN

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

OTWARTE PUBLIKACJE

- 2018: NCN sygnatariuszem Planu S i członkiem cOAlition S
- 2018: NCN sygnatariuszem DORA
- 2020: Polityka NCN dot. otwartego dostępu do publikacji naukowych (obowiązuje dla wszystkich umów od 01.01.2021)
- 2023: prace nad aktualizacją polityki (książki, rozdziały, recenzowane utwory zebrane)

OTWARTE DANE

- 2019: Plan Zarządzania Danymi obowiązkowym elementem każdego projektu (działania, Komponentu) badawczego; publikacja wytycznych (Science Europe)
- Styczeń 2021 (umowy): dane powiązane z publikacjami muszą być obowiązkowo udostępniane

Definicje Polityki NCN dot. OA

1. Koncepcja Open Access dotyczy udostępniania w postaci cyfrowej publikacji naukowych i wyników badań finansowanych ze środków publicznych w celu umożliwienia bezpłatnego ich wykorzystania przez naukowców, studentów, przedsiębiorców i całe społeczeństwo.
2. Otwarty dostęp do publikacji naukowych jest korzystny dla naukowców, gdyż przez większą dostępność danych przyczynia się do zwiększenia rozpoznawalności autorów w danej dziedzinie naukowej.

Zakres Polityki NCN do. OA

Wszystkie rodzaje prac z wyjątkiem:

- monografii,
- rozdziałów w pracach zbiorowych,
- recenzowanych utworów zebranych.

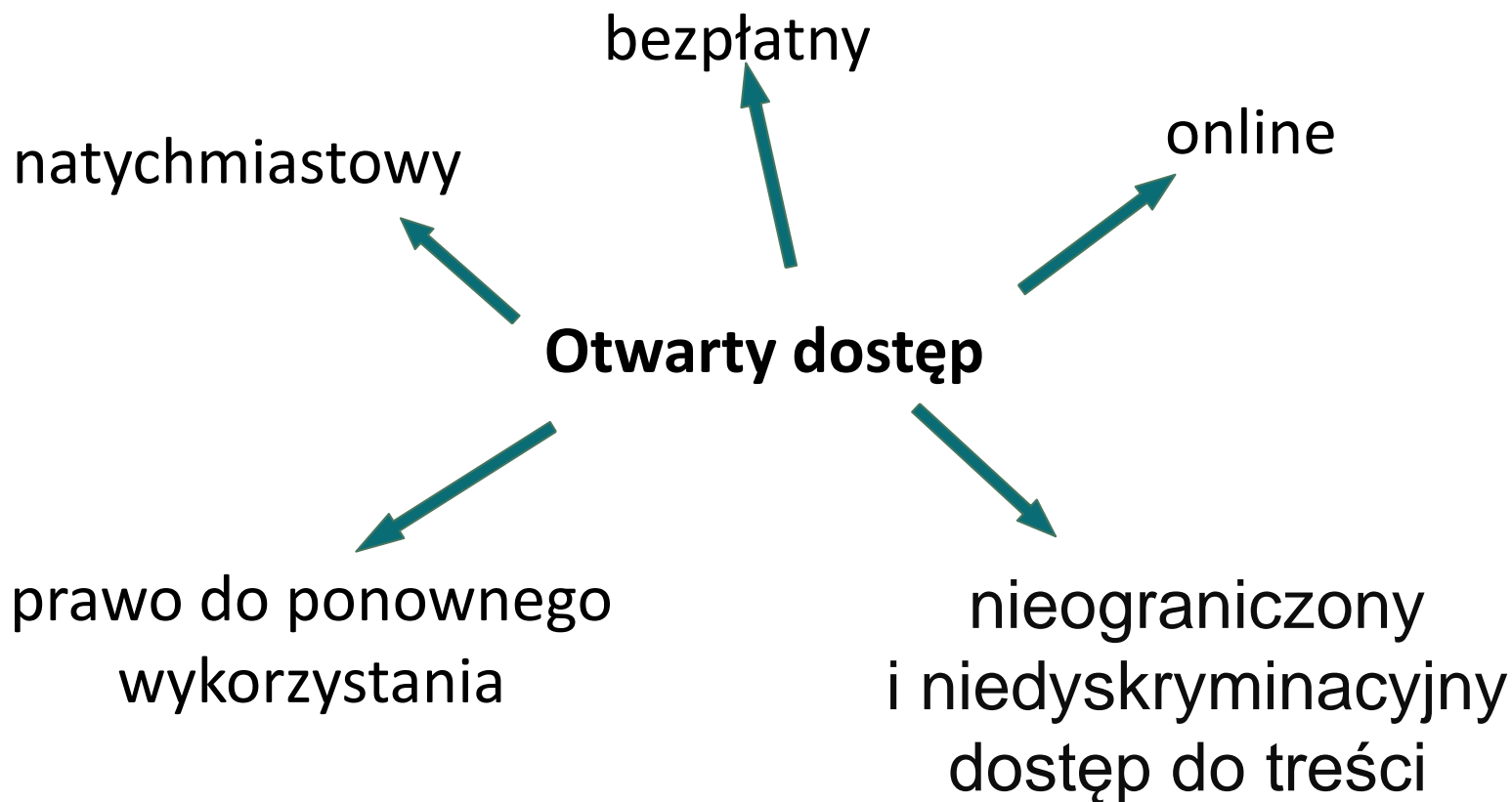
Od umów zawartych dla grantów wyłonionych
od 15 czerwca 2020 r. i podpisanych po 1 stycznia 2021 r.

Otwarty dostęp / Atrybuty

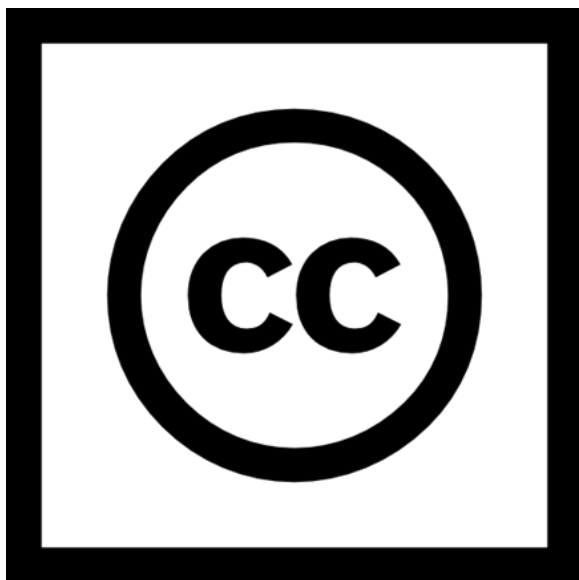
FREE ACCESS

to nie

OPEN ACCESS

Otwarty dostęp / Licencje

BY - Uznanie autorstwa

SA - Na tych samych warunkach

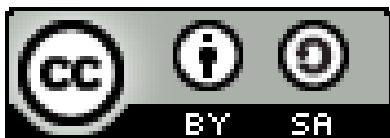
NC - Użycie niekomercyjne

ND - Bez utworów zależnych

Licencje zgodne z Polityką NCN

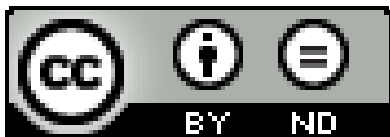

Uznanie autorstwa

Uznanie autorstwa – Na tych samych warunkach

Tylko ścieżka 3!!!

Uznanie autorstwa – Bez utworów zależnych

Tylko za zgodą NCN

Rodzaje publikacji OA

ŚCIEŻKA 1 OA

**Czasopisma / platformy
w pełnym otwartym dostępie**

→ Koszt ponoszony przez autora
(Article Processing Charges)

→ bezpłatne (tzw. diamentowe)

ŚCIEŻKA 2 OA

**Czasopisma hybrydowe /
manuskrypt (AAM)
udostępniony w repozytorium**

→ Zezwolenie na archiwizowane
„by default”

→ RRS

ŚCIEŻKA 3 OA

**Czasopismo transformacyjne / Czasopismo objęte umową
transformacyjną na poziomie kraju, instytucji**

Otwarty dostęp do publikacji

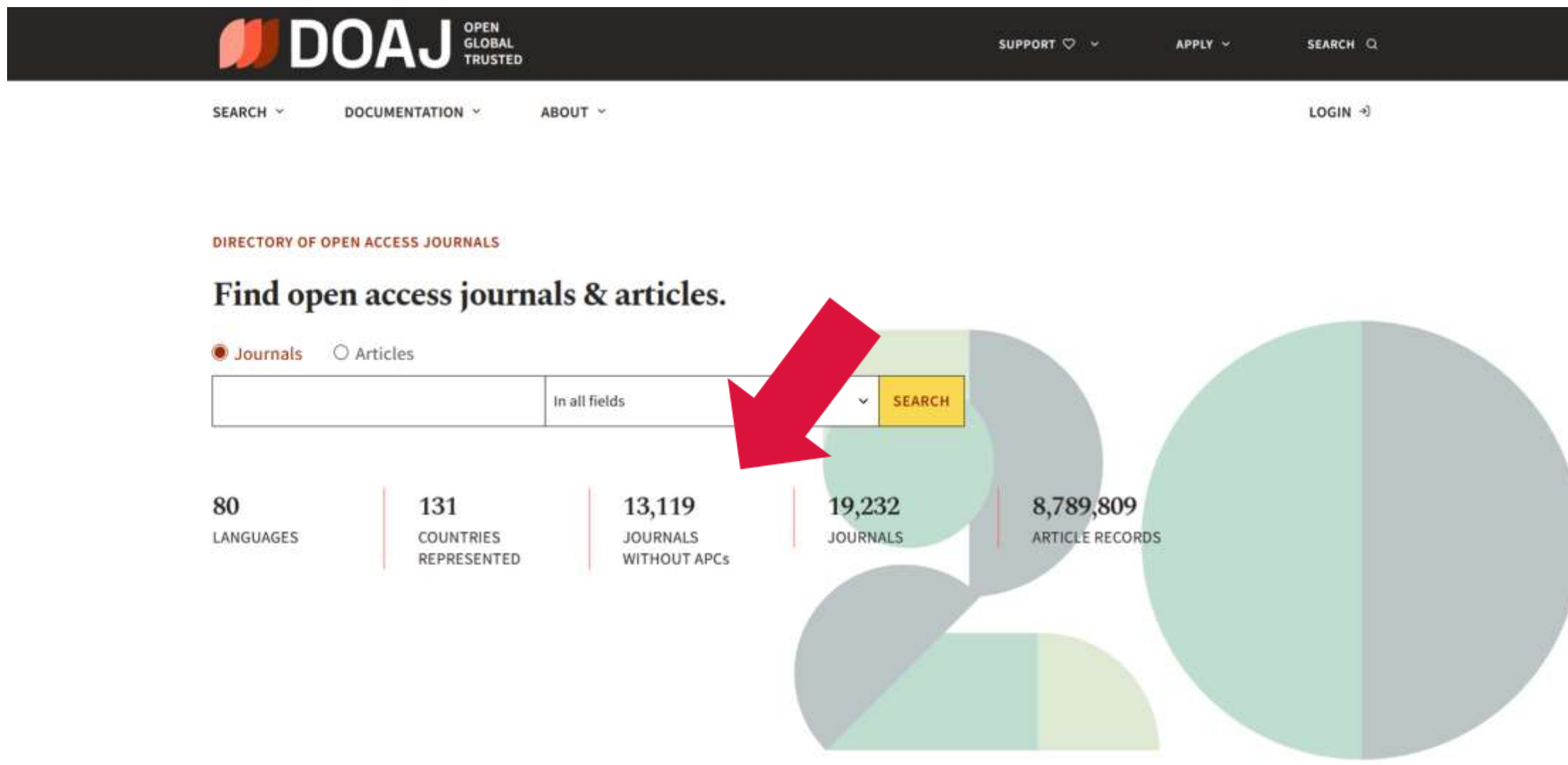

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

Ścieżka 1:
FULL Open Access

Ścieżka 1

DOAJ OPEN GLOBAL TRUSTED

SUPPORT APPLY SEARCH

SEARCH DOCUMENTATION ABOUT LOGIN

DIRECTORY OF OPEN ACCESS JOURNALS

Find open access journals & articles.

Journals Articles

In all fields **SEARCH**

80 LANGUAGES

131 COUNTRIES REPRESENTED

13,119 JOURNALS WITHOUT APCs

19,232 JOURNALS

8,789,809 ARTICLE RECORDS

Note: A red arrow points to the search bar area.

Ścieżka 3:
czasopisma transformacyjne

Ścieżka 3

- > [American Journal of Tropical Medicine and Hygiene](#)
- > [Association for Computing Machinery \(ACM\)](#)
- > [BMJ](#)
- > [Cambridge University Press](#)
- > [The Company of Biologists](#)
- > [Elsevier](#)
- > [Inter-Research Science Publisher](#)
- > [Karger](#)
- > [Oxford University Press](#)
- > [The Royal Society](#)
- > [Rockefeller University Press](#)
- > [Springer Nature](#)
- > [Wageningen Academic Publishers](#)
- > [World Scientific](#)

- Deklaracja, że będą stopniowo zwiększać treści OA
- Zmniejszanie przychodów z tytułu subskrypcji opłatami na rzecz usług publikacyjnych

↓ List of all Plan S compliant transformative journals

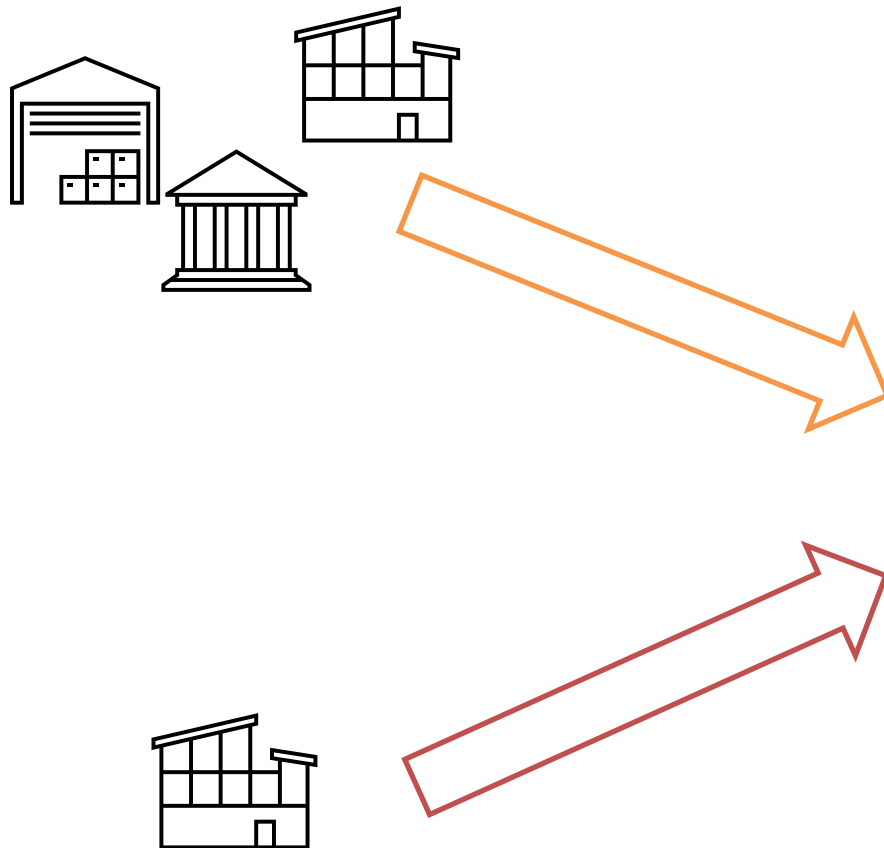

2 534 czasopism
(27.03.2023)

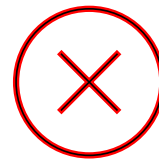
Ścieżka 3:
czasopisma objęte
umowami transformacyjnymi

Ścieżka 3

Poziom krajowy
Poziom konsorcjum
Poziom instytucji

Umowy wyłącznie subskrypcyjne

Umowy Read and Publish

Umowy Read and Publish – co dają autorowi?

- Możliwość publikowania za darmo (koszt ponoszony w ramach umowy) – ALE: ograniczona liczba licencji (w skali roku)
- Możliwość uzyskania zniżki na publikowanie – (np. Wirtualna Biblioteka Nauki - Elsevier: 30%, 20%, 10%)

Ale: mogą być ograniczenia: np. bezpłatne tylko pierwsze trzy strony (zależy od umowy, trzeba sprawdzić!!!)

Czasopisma objęte umowami transformacyjnymi - POLSKA

<https://wbn.icm.edu.pl/licencje/>

[Licencja krajowa Elsevier](#) (2023: Program A: 1013 artykuły wysłane do recenzji w 2023 r oraz Program B)

[Licencja krajowa Springer](#) (2022: wykorzystano 815 z 1311 artykułów, pozostałe przechodzą na 2023 r.)

[Science Advances \(dodatek do licencji krajowej Science\)](#)

[Program międzynarodowy Scoap3](#)

[Licencja konsorcyjna ACS](#) (American Chemical Society)

[Licencja konsorcyjna CUP](#) (Cambridge University Press)

[Licencja konsorcyjna Emerald](#) (Institute of Electrical and Electronics Engineers)

[Licencja konsorcyjna IEEE](#) (Institute of Physics)

[Licencja konsorcyjna IOP](#) (Institute of Physics)

[Licencja konsorcyjna LWW](#) (Wolters Kluwer/Lippincott Williams & Wilkins)

[Licencja konsorcyjna OUP](#) (Oxford University Press)

[Licencja konsorcyjna T&F](#) (Taylor & Francis)

Ścieżka 2:
czasopisma subskrypcyjne / hybrydowe

Czasopismo subskrypcyjne (w tym hybrydowe, nie jest czasopismem transformacyjnym, ani objętym umową transformacyjną)

OPCJA 1: czasopismo pozwala na archiwizowanie (informacje uwzględnione w Journal Checker Tool)

OPCJA 2: czasopismo nie pozwala na archiwizowanie – wówczas RRS

Umowa grantowa: par. 5 (Efekty realizacji projektu)

5. Podmiot i Kierownik projektu zobowiązują się do umieszczania we wszystkich publikacjach oraz opracowaniach będących wynikiem realizacji projektu pełnej nazwy Centrum w języku polskim („Narodowe Centrum Nauki”) lub angielskim („National Science Centre, Poland”) oraz poprawnego numeru rejestracyjnego projektu. Publikacje, w których nie wskazano Centrum jako instytucji finansującej badania, nie będą traktowane jako efekt realizacji projektu i nie będą brane pod uwagę przy jego rozliczeniu. Ponadto Kierownik projektu zobowiązuje się do umieszczenia na AAM adnotacji o następującej treści: "This research was funded in whole or in part by [Funder] [Grant number]. For the purpose of Open Access, the author has applied a CC-BY public copyright licence to any Author Accepted Manuscript (AAM) version arising from this submission”.

A teal rounded square containing the white text 'RRS'.

RRS

Rights Retension Strategy

International Journal of Fatigue

Volume 153, December 2021, 106480

A physically-based method for predicting high temperature fatigue crack initiation in P91 welded steel

Jinbiao Zhou ^{a, c} , Richard A. Barrett ^{a, b, c, 1}, Sean B. Leen ^{a, b, c, 1}

Show more

+ Add to Mendeley Share Cite

- RRS
- VoR: zamknięty
 - AAM: dostępne w repozytorium (domyślnie)
 - W RRS – nie ma informacji gdzie jest wersja AAM

Declaration of Competing Interest

The authors declare that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

Acknowledgements

This publication has emanated from research conducted with the financial support of Science Foundation Ireland under Grant number [SFI/14/IA/2604](#) and [SFI/16/RC/3872](#). For the purpose of Open Access, the author has applied a BY public copyright licence to any Author Accepted Manuscript version arising from this submission.

Gdzie udostępniać AAM?

OpenDOAR

[About](#)[Directory](#)[Statistics](#)[Tools and support](#)[Our Work](#)[Contact](#)

Welcome to OpenDOAR

OpenDOAR is the quality-assured, global Directory of Open Access Repositories. You can search and browse through thousands of registered repositories based on a range of features, such as location, software or type of material held. Try it out for yourself:

Repository Name

Search

[Browse by Country](#)

[Advanced Search](#)

<https://v2.sherpa.ac.uk/opendoar/>

w międzynarodowych czasopismach

- ➔ OA to zobowiązanie formalne
- ➔ Wszystkie trzy ścieżki są równoważne (z pewną preferencją dla ścieżki 2)
- ➔ DOAJ to nie wskaźnik tego czy czasopismo spełnia warunek „wydawnictwa o zasięgu międzynarodowym”

§ 5. Efekty realizacji projektu

1. Kierownik projektu i Podmiot zobowiązują się do realizacji projektu w sposób, który zapewni osiągnięcie wymiernych efektów zakładanych we wniosku o finansowanie projektu.
2. Efektem realizacji projektu musi być opublikowanie w wydawnictwie/wydawnictwach o zasięgu międzynarodowym, poddanych wcześniejszej ewaluacji, wyników badań zrealizowanych w ramach projektu. Zakres zasięgu międzynarodowego publikowanych wyników badań stanowi element oceny eksperckiej. Brak publikacji w obiegu międzynarodowym może skutkować uznaniem umowy za niewykonaną ze zwrotem całości środków finansowych przyznanych na realizację projektu.

OA a publikowanie

w międzynarodowych czasopismach

Jak uniknąć czasopism drapieżnych?

Reference this list for your chosen journal to check if it is trusted.

- Do you or your colleagues know the journal?
 - Have you read any articles in the journal before?
 - Is it easy to discover the latest papers in the journal?
 - Name of journal: is the journal name the same as or easily confused with that of another?
 - Can you cross check with information about the journal in the [ISSN portal](#)?
- Can you easily identify and contact the publisher?
 - Is the publisher name clearly displayed on the journal website?
 - Can you contact the publisher by telephone, email, and post?
- Is the journal clear about the type of [peer review](#) it uses?
 - Does the website mention whether the process involves independent/external reviewers, how many reviewers per paper?
 - Is the publisher offering a review by an expert editorial board or by researchers in your subject area?
 - Does the journal guarantee acceptance or a very short peer review time?
- Are articles [indexed](#) and/or archived in dedicated services?
 - Will your work be indexed/archived in an easily discoverable database?
 - Does the publisher ensure [long term archiving and preservation](#) of digital publications?
 - Does the publisher use permanent digital identifiers?

- Is it clear what fees will be charged?
 - Does the journal site explain what these fees are for and when they will be charged?
 - Does the publisher explain on their website how they are financially supported?
 - Do they mention the currency and amount of any fees?
 - Does the publisher website explain whether or not waivers are available?
- Are guidelines provided for authors on the publisher website?
 - For open access journals, does the publisher have a clear license policy? Are there preferred licenses? Are there exceptions permitted depending on the needs of the author? Are license details included on all publications?
 - Does the publisher allow you to retain copyright of your work? Can you share your work via, for example, an institutional repository, and under what terms?
 - Does the publisher have a clear policy regarding potential conflicts of interest for authors, editors and reviewers?
 - Can you tell what formats your paper will be available in? (e.g. HTML, XML, PDF)
 - Does the journal provide any information about [metrics of usage or citations](#)?
- Is the publisher a member of a recognized industry initiative?
 - Do they belong to the [Committee on Publication Ethics \(COPE\)](#) ?
 - If the journal is open access, is it listed in the [Directory of Open Access Journals \(DOAJ\)](#) ?
 - If the journal is open access, does the publisher belong to the [Open Access Scholarly Publishers' Association \(OASPA\)](#) ?
 - Is the journal hosted on one of IASPs' [Journals Online](#) platforms (for journals published in Bangladesh, Nepal, Sri Lanka, Central America and Mongolia) or on [African Journals Online \(AJOL](#), for African journals)?
 - Is the publisher a member of another trade association?

Koszty kwalifikowalne w NCN

Ścieżka publikacyjna	Koszty złożenia artykułu do czasopisma	Koszty APC	Dodatkowe koszty wydawnicze związane z redakcją publikacji
Ścieżka 1 Publikacja w czasopiśmie typu <i>full Open Access</i>	-	+	-
Ścieżka 2 Czasopismo subskrypcyjne (w tym hybrydowe), manuskrypt (AAM lub VoR) udostępniony w repozytorium	-	-	-
Ścieżka 3 Czasopismo transformacyjne, objęte umową transformacyjną	-	+	-

pod warunkiem, że praca została przyjęta do druku lub opublikowana do 31 grudnia 2024 r.

Koszty kwalifikowalne w NCN

Jakie koszty są kwalifikowalne dla artykułów?

Wyłącznie APC i tylko jeśli czasopismo jest full OA lub transformacyjne.

Dlaczego?

APC powinno zawierać wszystkie koszty publikacyjne

Koszty kwalifikowalne w NCN

Koszty APC: 2% kosztów bezpośrednich (koszty pośrednie OA) + 20% kosztów bezpośrednich (koszty pośrednie ogólne)

Umowa: par. 4 Gospodarka finansowa, pkt. 9:

„Podmiot jest zobowiązany do uzgodnienia z Kierownikiem projektu zagospodarowania co najmniej 25% wartości pozostałych kosztów pośrednich.”

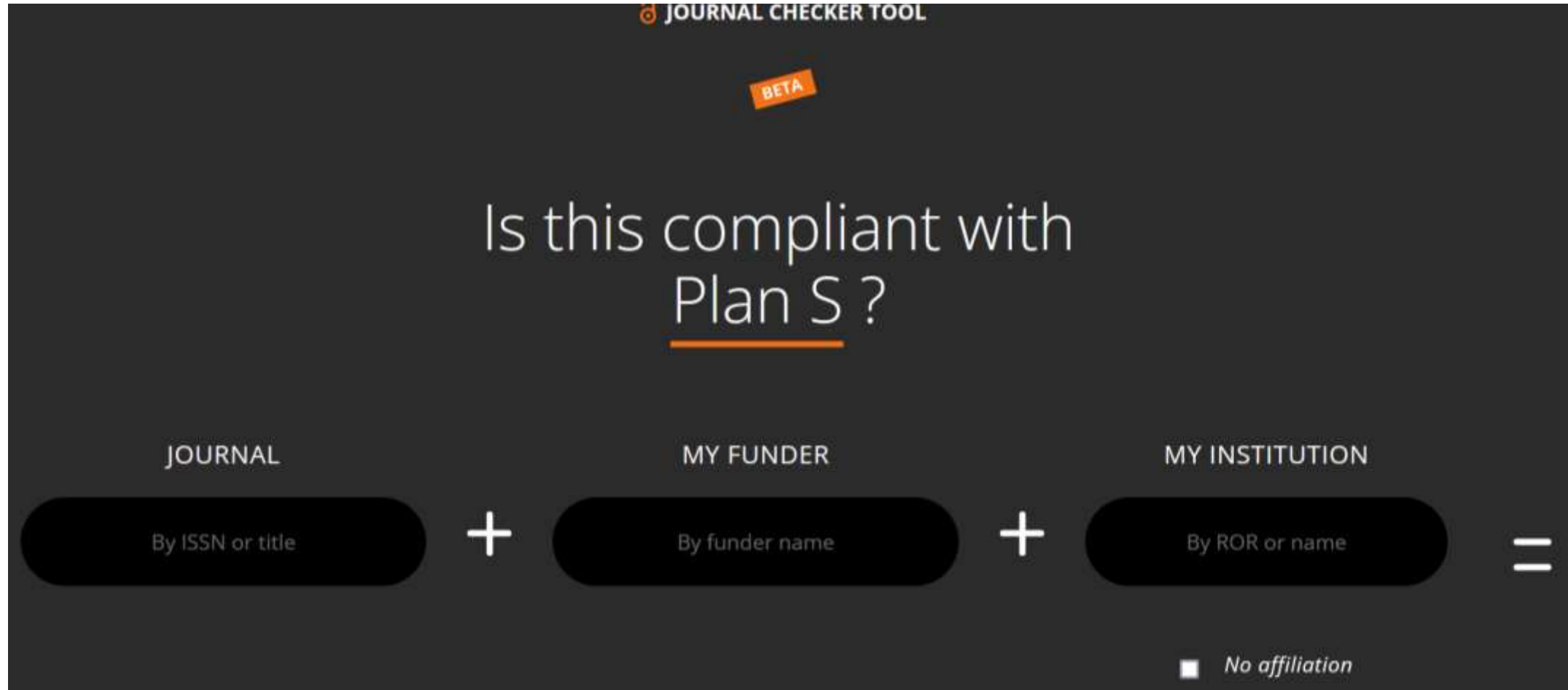
Czasopisma diamentowe (DOAJ – ponad 13 000 czasopism bez APC)

Koszty kwalifikowalne w NCN

- koszty pośrednie OA: APC, data steward, utrzymanie repozytorium;
- koszty pośrednie OA rozliczane są ryczałtem, są traktowane przez NCN jako koszty poniesione;
- należy dokumentować wyłącznie koszty poniesione na APC;
- faktury na APC będą mogły stanowić podstawę do uznania, czy dane publikacje zostały sfinansowane zgodnie z polityką otwartego dostępu NCN;
- od jednostki zależy, w którym roku realizacji projektu koszty OA zostaną wydane; mogą one przechodzić na kolejny rok/lata realizacji projektu;
- koszty pośrednie OA można wydatkować również po zakończeniu realizacji projektu.

Journal Checker Tool

Journal Checker Tool

Scientific Reports (Nature Portfolio),

National Science Centre, Poland (NC

Wrocław University of Science an

FULL OPEN ACCESS

Go ahead and submit. Remember to select a [CC BY licence](#) to ensure compliance.

Upon publication, you have the right to self-archive the final published article as an additional route to compliance rather than an alternative route.

Która ścieżka?

Dlaczego ta ścieżka?

Na co należy zwrócić uwagę, by zapewnić zgodność ze ścieżką?

Journal Checker Tool

Science (American Association for tr

National Science Centre, Poland (NC

Wrocław University of Science an

SELF-ARCHIVING

Upon acceptance, you can deposit your Author Accepted Manuscript in a repository without embargo and with a [CC BY licence](#). Publishing fees do not apply with this route.

[More information](#)

Self-archiving

Self-archiving is sometimes referred to as *green open access*. Publishing fees do not apply with this route.

Publish your article via the journal's standard route and do not select an open access option. Following acceptance, deposit the full text version of the author accepted manuscript (the version that includes changes requested by peer-reviewers) to a repository without embargo and under a [CC BY licence](#). Your funder may require you to archive your article in a specific repository.

Journal Checker Tool

Science (American Association for tr

National Science Centre, Poland (NC

Wrocław University of Science an

SELF-ARCHIVING

Upon acceptance, you can deposit your Author Accepted Manuscript in a repository without embargo and with a [CC BY licence](#). Publishing fees do not apply with this route.

[More information](#)

Która ścieżka?

Dlaczego ta ścieżka?

Na co należy zwrócić uwagę, by zapewnić zgodność ze ścieżką?

Journal Checker Tool

Nature (Springer Science and Business Media)

National Science Centre, Poland (NCN)

Wrocław University of Science and Technology

TRANSFORMATIVE JOURNAL

Go ahead and submit. Remember to select the open access publishing option with a [CC BY licence](#) to ensure compliance.

Check [here](#) to confirm if your funder will support the payment of publishing fees.

[More information](#)

COMPLIANCE THROUGH SELF-ARCHIVING USING RIGHTS RETENTION

Your funder's grant conditions set out how you can retain sufficient rights to self-archive the Author Accepted Manuscript in any OA repository. Publishing fees do not apply with this route.

 Caution required

Journal Checker Tool

Nature (Springer Science and Business Media)

National Science Centre, Poland (NC)

Wrocław University of Science and Technology

TRANSFORMATIVE JOURNAL

Go ahead and submit. Remember to select the open access publishing option with a [CC BY licence](#) to ensure compliance.

Check [here](#) to confirm if your funder will support the payment of publishing fees.

[More information](#)

COMPLIANCE THROUGH SELF-ARCHIVING USING RIGHTS RETENTION

Your funder's grant conditions set out how you can retain sufficient rights to self-archive the Author Accepted Manuscript in any OA repository. Publishing fees do not apply with this route.

 Caution required

Transformative journals

A Transformative Journal is a subscription/hybrid journal that is committed to transitioning to a fully OA journal. It must gradually increase the share of OA content and offset subscription income from payments for publishing services (to avoid double payments).

Check [here](#) to confirm if your funder will pay publishing fees.

Journal Checker Tool

Nature (Springer Science and Business Media)

National Science Centre, Poland (NCN)

Wrocław University of Science and Technology

TRANSFORMATIVE JOURNAL

Go ahead and submit. Remember to select the open access publishing option with a [CC BY licence](#) to ensure compliance.

Check [here](#) to confirm if your funder will support the payment of publishing fees.

More information

COMPLIANCE THROUGH SELF-ARCHIVING USING RIGHTS RETENTION

Your funder's grant conditions set out how you can retain sufficient rights to self-archive the Author Accepted Manuscript in any OA repository. Publishing fees do not apply with this route.

Caution required

Compliance through self-archiving using rights retention ×

Be careful

Some publishers seek to impose conditions that prevent immediate dissemination of your Author Accepted Manuscript (AAM) via a repository.

- Check publication terms before submitting a manuscript. Is there an embargo on posting your AAM? Can you post your AAM with a CC BY licence?
- Do not sign a contract that conflicts with your funder's grant conditions and prevents you from retaining sufficient rights to use your own work.

If you are presented with such a contract:

- Demand to amend it so it complies with your pre-existing funder agreement; or
- Request a waiver; or
- Withdraw your submission and submit elsewhere.

Contact your funder for further guidance.

Journal Checker Tool

Nature (Springer Science and Business Media)

National Science Centre, Poland (NCN)

Wrocław University of Science and Technology

TRANSFORMATIVE JOURNAL

Go ahead and submit. Remember to select the open access publishing option with a [CC BY licence](#) to ensure compliance.

Check [here](#) to confirm if your funder will support the payment of publishing fees.

[More information](#)

COMPLIANCE THROUGH SELF-ARCHIVING USING RIGHTS RETENTION

Your funder's grant conditions set out how you can retain sufficient rights to self-archive the Author Accepted Manuscript in any OA repository. Publishing fees do not apply with this route.

 Caution required

Która ścieżka?

Dlaczego ta ścieżka?

Na co należy zwrócić uwagę, by zapewnić zgodność ze ścieżką?

Publikacje i dane powiązane

POLITYKA

Dane powiązane (podstawowy zestaw danych) z opublikowanymi artykułami powinny być udostępniane w otwartym repozytorium, tam gdzie to możliwe, zgodnie z warunkami licencji *Creative Commons Public Domain* (licencja [CC0](#)), ze standardami cytowania danych zawartych w [Declaration of Data Citation Principles by FORCE 11](#) oraz na zasadach zawartych w [TOP Guidelines](#). Wszystkie publikowane metadane muszą spełniać wytyczne podane przez OpenAIRE⁷ (<https://zenodo.org/record/6918#.XqfeHf0zblU>) i zawierać adnotację o finansowaniu ze środków projektu (Narodowe Centrum Nauki, numer projektu).

UMOWA, Par. 5

6. Dane będące podstawą publikacji naukowych stanowiących efekt realizacji projektu badawczego, o których mowa w ust. 2 i ust. 3, powinny być rzetelnie udokumentowane w sposób spełniający zasady maszynowego lub manualnego wyszukiwania, dostępności, interoperacyjności i ponownego użycia (tzw. FAIR Data). Powinny być one udostępniane w repozytorium, tam gdzie to możliwe, zgodnie z warunkami licencji *Creative Commons Public Domain* (licencja CC0).

Udostępnianie danych badawczych

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

Co to są dane badawcze

Dane obejmują **wszelkiego rodzaju informacje** (ilościowe i jakościowe) wytwarzane, zbierane, przetwarzane, poddawane analizie w ramach projektu badawczego, obejmujące **wszystkie możliwe formaty** zarówno cyfrowe jak i niecyfrowe (np. próbki, wypełnione papierowe kwestionariusze, nagrania dźwiękowe na dyktafonie, papierowe dokumenty archiwalne itd.)

statystyki, wyniki eksperymentów, wyniki analizy treści, pomiary, obserwacje wynikające z prac terenowych, wyniki ankiet, nagrania wywiadów, obrazy, modele matematyczne, algorytmy, oprogramowanie, notatki

Publikacje i dane powiązane

POLITYKA

Dane powiązane (podstawowy zestaw danych) z opublikowanymi artykułami powinny być udostępniane w otwartym repozytorium, tam gdzie to możliwe, zgodnie z warunkami licencji *Creative Commons Public Domain* (licencja [CC0](#)), ze standardami cytowania danych zawartych w [Declaration of Data Citation Principles by FORCE 11](#) oraz na zasadach zawartych w [TOP Guidelines](#). Wszystkie publikowane metadane muszą spełniać wytyczne podane przez OpenAIRE⁷ (<https://zenodo.org/record/6918#.XqfeHf0zblU>) i zawierać adnotację o finansowaniu ze środków projektu (Narodowe Centrum Nauki, numer projektu).

UMOWA par. 5

6. Dane będące podstawą publikacji naukowych stanowiących efekt realizacji projektu badawczego, o których mowa w ust. 2 i ust. 3, powinny być rzetelnie udokumentowane w sposób spełniający zasady maszynowego lub manualnego wyszukiwania, dostępności, interoperacyjności i ponownego użycia (tzw. FAIR Data). Powinny być one udostępniane w repozytorium, tam gdzie to możliwe, zgodnie z warunkami licencji *Creative Commons Public Domain* (licencja CC0).

Na czym polega otwarty dostęp

do danych

Open Research Data

“As open as possible, as closed as necessary”

Zasady otwierania danych badawczych

Dane powinny być tak otwarte, jak to możliwe i na tyle zamknięte, na ile to jest konieczne.

ang.: as open as possible, as closed as necessary.

Domyślnie uznajemy, że dane powiązane muszą zostać otwarte. Jednak mogą być sytuację, w których możemy uznać ograniczenie dostępu (ang. opt-out criteria) lub embargo (opóźniony czas otwarcia danych). Ograniczenia muszą być rzetelnie uzasadnione.

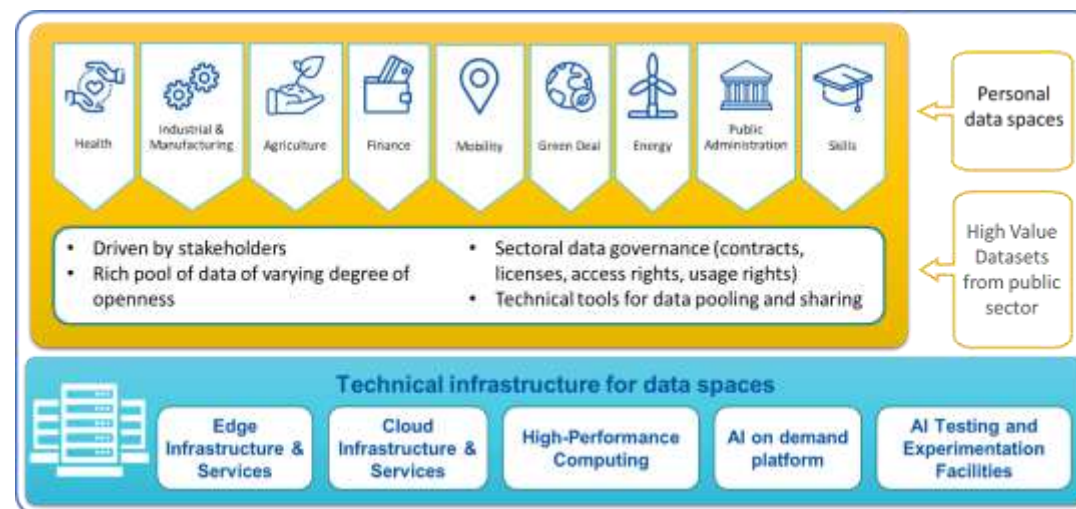
Ograniczenie dostępu w przypadku: eksploatacja przemysłowa, ograniczenia wynikające z klauzuli poufność, zasady bezpieczeństwa i dobra publicznego, prawa własności intelektualnej, w tym ochrony patentowej czy tajemnicy handlowej, kwestie etyczne i ochrony danych osobowych, dane na licencji strony trzeciej...

Kontekst: European Strategy for Data, 2022

Europejska strategia w zakresie danych ma na celu stworzenie jednolitego rynku danych, który zapewni Europie:

- wiodącą pozycję w globalnej gospodarce opartej na danych,
- globalną konkurencyjność,
- suwerenność danych.

Wspólne europejskie przestrzenie danych (10) zapewnią dostęp do większej ilości danych do wykorzystania w gospodarce i społeczeństwie, przy jednoczesnej kontroli nad podmiotami, które generują dane.

Źródło: <https://digital-strategy.ec.europa.eu>

EOSC
Position of EOSC according to the European Commission
Taken from EC slides

Health Industrial & Manufacturing Agriculture Finance Mobility Green Deal Energy Public Administration Skills

EOSC: a crosscutting data space for Research and Innovation

"EOSC is the basis for a science, research and innovation data space that will bring together data resulting for research and deployment programmes and will be connected and articulated with the sectoral data spaces"
(European Data Strategy, COM(2020) 66 final)

Dane badawcze: Dyrektywa UE & Ustawa

(...) dane badawcze udostępnia się do ponownego wykorzystywania w celach komercyjnych lub niekomercyjnych zgodnie z rozdziałami III i IV, w zakresie, w jakim dane te są finansowane ze środków publicznych i zostały już publicznie udostępnione przez naukowców, organizacje prowadzące badania naukowe lub organizacje finansujące badania naukowe za pośrednictwem repozytorium instytucjonalnego lub tematycznego. W tym kontekście uwzględnia się uzasadnione interesy handlowe, działania związane z transferem wiedzy oraz istniejące już prawa własności intelektualnej

[DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego]

dane badawcze – informacje sektora publicznego utrwalone w postaci elektronicznej, inne niż publikacje naukowe, które zostały wytworzone lub zgromadzone w ramach działalności naukowej w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, 619 i 1630) i są wykorzystywane jako dowody w procesie badawczym lub służą do weryfikacji poprawności ustaleń i wyników badań.

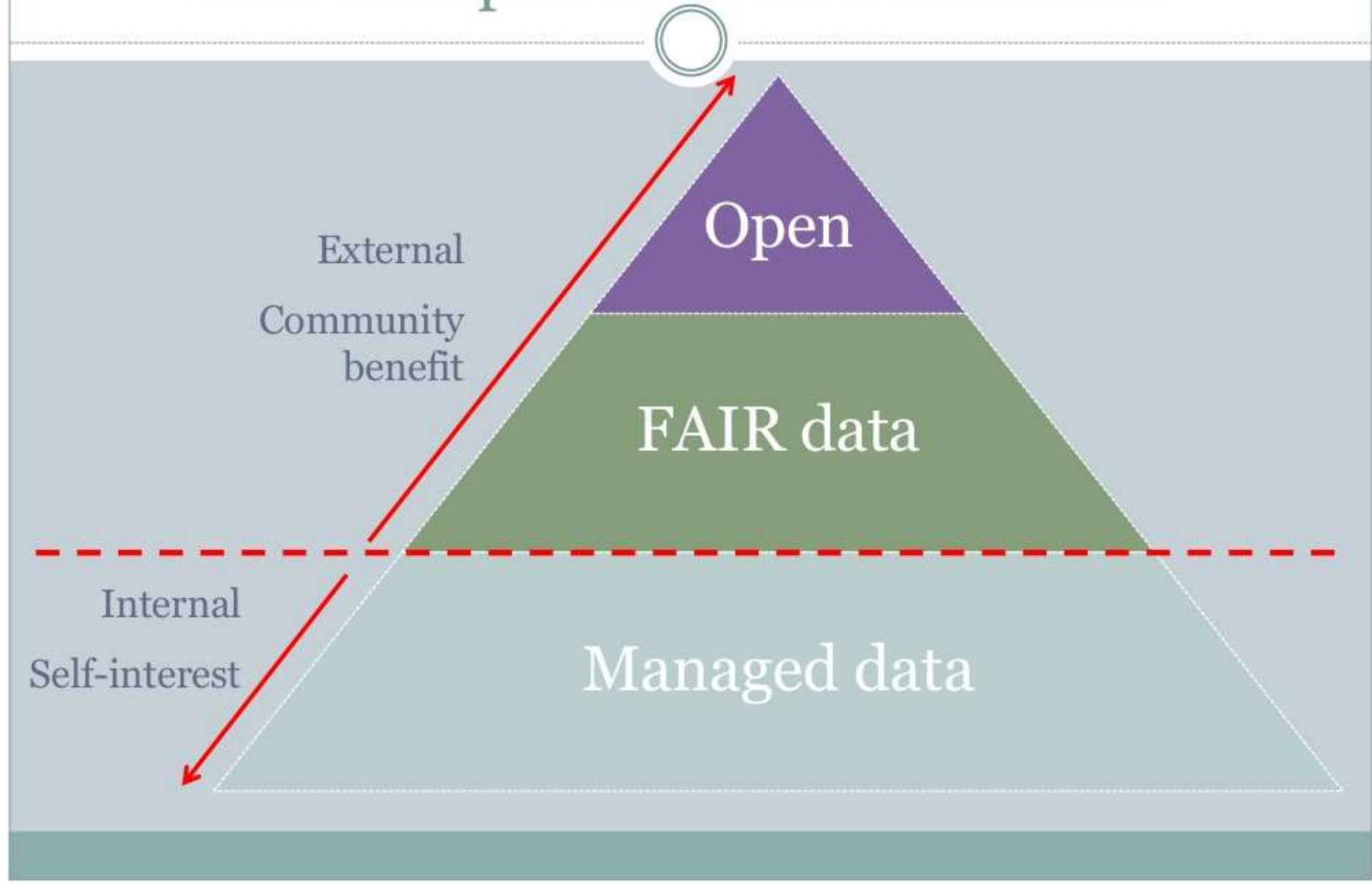
[USTAWA z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego]

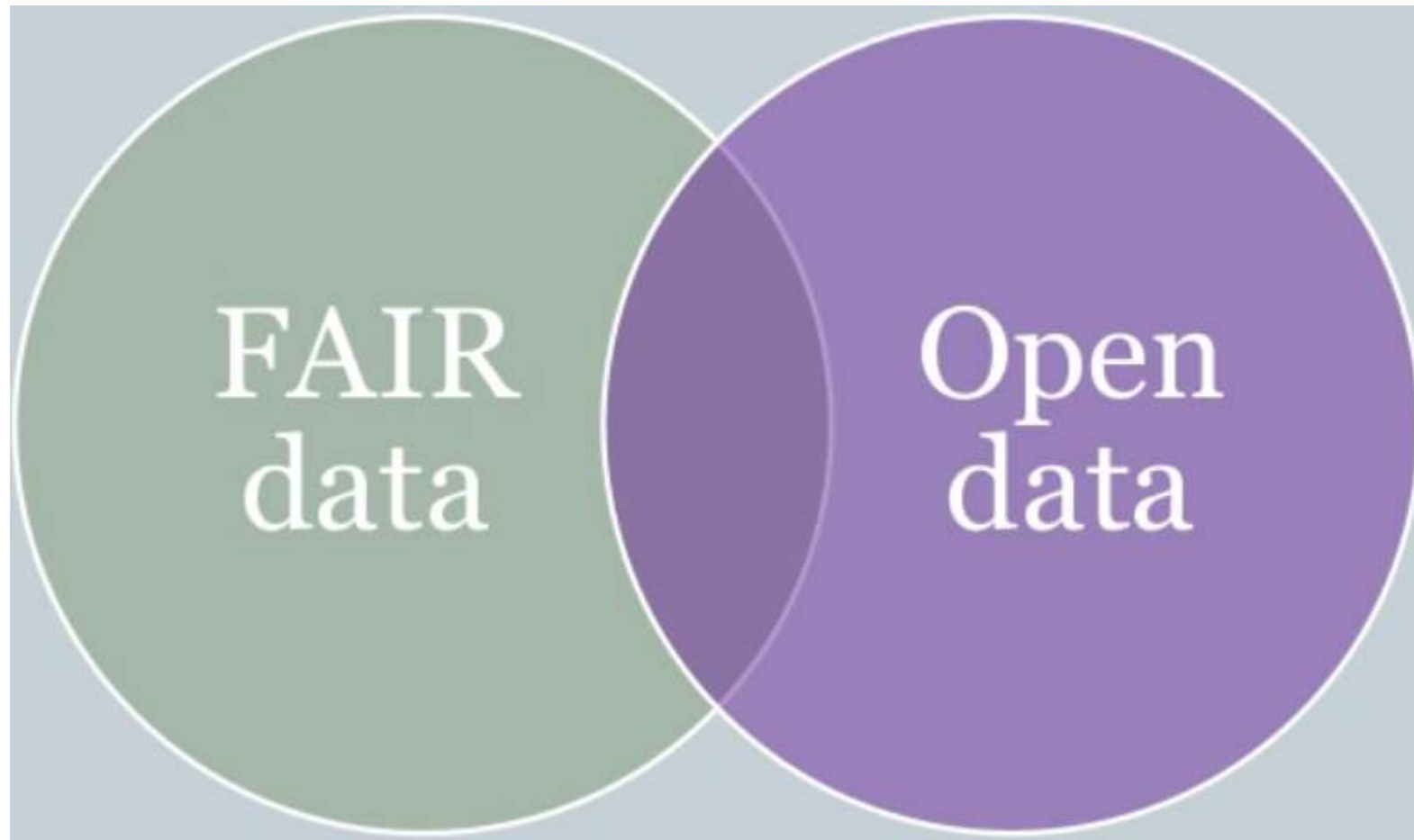
F indable **A** ccesible **I** nteroperable **R** eusable

≠

Open

How do Open and FAIR intersect?

Zasady FAIR

Findable: odnajdywalne

Metadane; PID powiązany z metadanymi; metadane zawierają osobny PID danych

Accessible: dostępne

dostęp do (meta)danych z wykorzystaniem standardowych protokołów komunikacyjnych (otwarte, bezpłatne i powszechnie stosowane), protokoły pozwalające na autentyfikację i autoryzowanie dostępu, metadane są przechowywane dłużej niż dane (jest to tańsze i łatwiejsze)

Interoperable: interoperacyjne

(meta)dane odczytywane i przetwarzane przez ludzi i maszyny bez konieczności wykorzystywania tłumaczeń, specjalistycznych algorytmów; format (zapewniający odczyt maszynowy i przez ludzi), powszechnie stosowane słowniki i ontologie, dobrze udokumentowane słowniki (PID), odnośniki do powiązanych zbiorów

Reusable: możliwe do ponownego wykorzystania

prawna interoperacyjność (licencje) – odczytywane przez ludzi i maszyny, precyzyjne informacje dotyczące cytowania (np. gdy dane pozyskane od innych) – kogo należy cytować; dostosowanie do standardów obowiązujących w danej dziedzinie

Dlaczego ważne jest
zapewnienie otwartego
dostępu do danych
badawczych?

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

Dlaczego ważne jest zapewnienie

otwartego dostępu do danych badawczych

Kwestie naukowe

- cytowalność danych
- widzialność krajowa/międzynarodowa w oparciu o dane
- współpraca krajowa/międzynarodowa w oparciu o dane
- możliwość (ponownego) wykorzystania danych
- unikanie wcześniej popełnionych błędów badawczych (pokazywanie błędów a nie tylko sukcesów)
- transparentność procesu badawczego prowadząca do zwiększenia rzetelności naukowej, wiarygodność i zaufania wobec nauki oraz replikowalność badań
- odpowiedzialność nauki wobec społeczeństwa

Dlaczego ważne jest zapewnienie

otwartego dostępu do danych badawczych

Kwestie instytucjonalne

- efektywność wydatkowanie środków publicznych na badania (unikanie finansowania tych samych badań i tych samych błędów badawczych; efektywne wykorzystanie już istniejących danych)
- premiowanie publikowania danych w otwartym dostępie (polityka instytucjonalna, krajowa i UE)
- wymagania agencji finansujących badania
- publikowanie wyników badań w czasopismach naukowych z obowiązkiem prezentowania danych (polityka wydawnictw)
- ewaluacja naukowa/ocena naukowa

Kwestie społeczne i ekonomiczne

- wspieranie innowacyjności (nowe produkty, usługi)
- niematerialne zasoby przedsiębiorstw
- rozwój społeczny / społeczeństwo oparte na wiedzy

Dlaczego ważne jest zapewnienie

otwartego dostępu do danych badawczych

Kontekst międzynarodowy

- SCIENCE EUROPE
- EOSC
- COALITION S
- Program Horyzont Europa

Struktura Planu Zarządzania Danymi (DMP) stanowiącego część wniosku o finansowanie projektów przez NCN

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

Plan Zarządzania Danymi

Plan Zarządzania Danymi

Część wniosku w OSF.

PLAN ZARZĄDZANIA DANymi [w języku angielskim]	
<i>Sekcja wypełniana w języku angielskim.</i> <i>Przed wypełnieniem formularza należy zapoznać się z Wytycznymi do uzupełniania planu zarządzania danymi w projekcie badawczym dostępnymi w ogłoszeniu o konkursie.</i> <i>NCN dopuszcza, że w ramach niektórych projektów nie będą wytwarzane, na nowo wykorzystywane ani poddawane analizie żadne dane badawcze ani inne podobne materiały. W takich wypadkach wymagane jest jednak krótkie uzasadnienie, które należy zamieścić w ramach odpowiedzi na pytanie: 1.1. Sposób pozyskiwania i opracowywania nowych danych lub ponownego wykorzystania dostępnych danych. Pod każdym pytaniem pole tekstowe na opis (do 1000 znaków).</i>	
1.	Opis danych oraz pozyskiwanie lub ponowne wykorzystanie dostępnych danych
1.1	Sposób pozyskiwania i opracowywania nowych danych i/lub ponownego wykorzystania dostępnych danych
1.2	Pozyskiwane lub opracowywane dane (np. rodzaj, format, ilość)
2.	Dokumentacja i jakość danych
2.1	Metadane i dokumenty (np. metodologia lub pozyskiwanie danych oraz sposób porządkowania danych) towarzyszące danym
2.2	Stosowane środki kontroli jakości danych
3.	Przechowywanie i tworzenie kopii zapasowych podczas badań
3.1	Przechowywanie i tworzenie kopii zapasowych danych i metadanych podczas badań
3.2	Sposób zapewnienia bezpieczeństwa danych oraz ochrony danych wrażliwych podczas badań
4.	Wymogi prawne, kodeks postępowania
4.1	Sposób zapewnienia zgodności z przepisami dotyczącymi danych osobowych i bezpieczeństwa danych w przypadku przetwarzania danych osobowych
4.2	Sposób zarządzania innymi kwestiami prawnymi, np. prawami własności intelektualnej lub własnością. Obowiązujące przepisy
5.	Udostępnianie i długotrwałe przechowywanie danych
5.1	Sposób i termin udostępnienia danych. Ewentualne ograniczenia w udostępnianiu danych lub przyczyny embarga
5.2	Sposób wyboru danych przeznaczonych do przechowania oraz miejsce długotrwałego przechowywania danych (np. repozytorium lub archiwum danych)
5.3	Metody lub narzędzia programowe umożliwiające dostęp do danych i korzystanie z danych
5.4	Sposób zapewniający stosowanie unikalnego i trwałego identyfikatora (np. cyfrowego identyfikatora obiektu (DOI)) dla każdego zestawu danych
6.	Zadania związane z zarządzaniem danymi oraz zasoby
6.1	Osoba (np. funkcja, stanowisko i instytucja) odpowiedzialna za zarządzanie danymi (np. <i>data steward</i>)
6.2	Środki (np. finansowe i czasowe) przeznaczone do zarządzania danymi i zapewnienia możliwości odnalezienia, dostępu, interoperacyjności i ponownego wykorzystania danych

Plan Zarządzania Danymi

Raport roczny dot. otwartych danych powiązanych z publikacją

OTWARTE DANE lub METADANE

Należy przedstawić dane powiązane z opublikowanymi artykułami oraz inne zestawy danych (data set) lub metadane udostępnione w otwartym dostępie.

Lp.	Rodzaj (dane lub metadane) ¹	Tytuł w języku oryginalnym [oraz tłumaczenie tytułu na język angielski]	Twórca/y ²	Data złożenia do repozytorium otwartego dostępu ³	Język ⁴	Licencja ⁵	Trwały identyfikator (np. DOI) ⁶	Link do danych
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

¹Rodzaj (należy wpisać dane lub metadane)/ Type: dane są to dane zebrane i dotąd nieprzetworzone, jak i dane wytworzone i poddane analizie; metadane to zbiór danych, które opisują i dostarczają informacji o innych danych/ data: both collected, unprocessed data as well as analyzed, generated data, other than scientific publications; metadata: a set of data that describes and gives information about other data
Tytuł w języku oryginalnym [oraz tłumaczenie tytułu na język angielski]/ Original title [with translation to English]

²Twórca/y/ Creator(s): Podmiot odpowiedzialny za tworzenie zasobu. Przykłady: osoba, organizacja lub usługodawca/ An entity primarily responsible for making the resource. Examples: a person, an organization, or a service.

³Data złożenia do repozytorium otwartego dostępu/ Submission date to OA repository: Co najmniej rok i miesiąc./ At least year and month.

⁴Język/ Language: Język zasobu./ A language of the resource.

⁵Licencja/ Licence: Dokument prawny lub umowa, określająca warunki korzystania z zasobu, rekomendowane otwarte licencje Creative Commons, np. CC-BY 4.0./ A legal document giving official permission to reuse the resource, Creative Commons open licences are recommended, e.g. CC-BY 4.0.

⁶Trwały identyfikator (np. DOI)/ Persistent identifier (e.g. DOI): Jednoznaczne odniesienie się do zasobu w danym kontekście, w formie oryginalnej "10.1234/ab"/ An unambiguous reference to the resource within a given context. In the original form e.g. "10.1234/ab"

Plan Zarządzania Danymi

Raport końcowy dot. realizacji Planu Zarządzania Danymi / DMP

Plan zarządzania danymi opisany we wniosku należy stosować w trakcie realizacji projektu.		
PLAN ZARZĄDZANIA DANymi*		
1. OPIS DANYCH ORAZ POZYSKIWANIE LUB PONOWNE WYKORZYSTANIE DOSTĘPNYCH DANYCH		
	PLAN	WYKONANE
Sposób pozyskiwania i opracowywania nowych danych i/lub ponownego wykorzystania dostępnych danych		
Pozyskiwane lub opracowywane dane (np. rodzaj, format, ilość)		
2. DOKUMENTACJA I JAKOŚĆ DANYCH		
	PLAN	WYKONANE
Metadane i dokumenty (np. metodologia lub pozyskiwanie danych oraz sposób porządkowania danych) towarzyszące danym		
Stosowane środki kontroli jakości danych		
3. PRZECHOWYWANIE I TWORZENIE KOPII ZAPASOWYCH PODCZAS BADAN		
	PLAN	WYKONANE
Przechowywanie i tworzenie kopii zapasowych danych i metadanych podczas badań		
Sposób zapewnienia bezpieczeństwa danych oraz ochrony danych wrażliwych podczas badań		
4. WYMOGI PRAWNE, KODEKS POSTĘPOWANIA		
	PLAN	WYKONANE
Sposób zapewnienia zgodności z przepisami dotyczącymi danych osobowych i bezpieczeństwa danych w przypadku przetwarzania danych osobowych		
Sposób zarządzania innymi kwestiami prawnymi, np. prawami własności intelektualnej lub własnością. Obowiązujące przepisy		
5. UDOŚTĘPNIANIE I DŁUGOTRWALE PRZECHOWYWANIE DANYCH		
	PLAN	WYKONANE
Sposób i termin udostępnienia danych. Ewentualne ograniczenia w udostępnianiu danych lub przyczyny embarga		
Sposób wyboru danych przeznaczonych do przechowania oraz miejsce długotrwałego przechowywania danych (np. repozytorium lub archiwum danych)		
Metody lub narzędzia programowe umożliwiające dostęp do danych i korzystanie z danych		
Sposób zapewniający stosowanie unikalnego i trwałego identyfikatora (np. cyfrowego identyfikatora obiektu (DOI)) dla każdego zestawu danych		
6. ZADANIA ZWIĄZANE Z ZARZĄDZANIEM DANymi ORAZ ZASOBY		
	PLAN	WYKONANE
Osoba (np. funkcja, stanowisko i instytucja) odpowiedzialna za zarządzanie danymi (np. data steward)		
Środki (np. finansowe i czasowe) przeznaczone do zarządzania danymi i zapewnienia możliwości odnalezienia, dostępu, interoperacyjności i ponownego wykorzystania danych		

Co to jest Plan Zarządzania Danymi

- to część planu badań
- jego celem jest uzupełnienie planu badań o techniczny opis sposobu zarządzania danymi
- w wypełnieniu formularza powinni pomóc pracownicy biblioteki/odpowiedniego repozytorium/działu IT/specjaliści ds. RODO

NCN dopuszcza, że w ramach niektórych projektów nie będą wytwarzane, na nowo wykorzystywane, ani poddawane analizie żadne dane badawcze ani inne podobne materiały. W takich wypadkach wymagane jest jednak krótkie uzasadnienie.

Dlaczego DMP jest ważny

- zabezpieczenie danych przed ich utratą
- pomaga monitorować postępy w realizacji badań
- ułatwia współpracę pomiędzy naukowcami pracującymi w danym projekcie
- wzmacnia kontrolę jakości badań
- pomaga zorganizować i skoordynować realizację badań
- zabezpieczenie wrażliwych danych np. przed ich nieuprawnionym wykorzystaniem
- wspiera organizację długotrwałego przechowywania danych

Ogólne cechy DMP w NCN

- stosowany dla wszystkich konkursów i naborów
- oparty na stałym formacie (ale DMP musi być dostosowane do projektu!)
- w formie kwestionariusza składającego się z sześciu głównych sekcji
- dostępny we wniosku w systemie OSF i w ogłoszeniu konkursowym
- to dokument dynamiczny – może (a nawet powinien) zmieniać się w trakcie projektu
- podlega ocenie merytorycznej
- dostępne wytyczne: zawierają pytania – mają pomóc w wypełnieniu formularza

cz. 1.

Opis danych oraz pozyskiwanie lub ponowne wykorzystanie dostępnych danych

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

1.1 Sposób pozyskiwania lub wytwarzania nowych danych lub ponownego wykorzystywania danych istniejących

- **Nowe dane:** standardy, metody i oprogramowanie, które posłużą do pozyskiwania lub wytwarzania nowych danych
- **Dane istniejące:** własne lub będące w posiadaniu strony trzeciej
- sposób udokumentowania pochodzenia danych
- sposób organizacji plików i zarządzanie ich różnymi wersjami
- kontrola jakości i spójności (kalibracja, walidacja, recenzje)
- informacja czy konieczna będzie digitalizacja danych analogowych lub wydanych w formie papierowej (np. mapy, fotografie, teksty)

1.2 Jakie dane (tj. rodzaje, formaty, objętości) będą pozyskiwane lub wytwarzane w projekcie?

- **Rodzaj , format (przechowywanie) i szacunkowa objętość** danych wytworzonych, pozyskanych, ponownie wykorzystanych

Otwarte formaty!

kluczowy dla dostępności dla użytkowników

format szeroko stosowany

kodowanie w kilku formatach

cz. 2

Dokumentacja i jakość danych

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

2.1 Jakie metadane i dokumentacja (np. metodologia oraz sposoby pozyskiwania i organizacji danych) będą towarzyszyć danym w projekcie?

- zakres metadanych
- jakie **informacje** będą podawane, aby **potencjalni użytkownicy** byli w stanie w przyszłości **odczytać i zinterpretować** zebrane dane
- **standardy środowiskowe**, które posłużą do objaśnienia (meta)danych
- międzynarodowe **standardy lub schematy** służące do **organizacji metadanych** (Dublin Core, DDI)
- sposób **utworzenia odpowiedniej dokumentacji** (np. struktura folderów, **wersjonowanie**)

2.2 Jakie planują Państwo zastosować środki kontroli jakości?

W projekcie należy wykazać wysokiej jakości dane!!!

- wpływ metod pozyskiwania, analizy i przetwarzania danych na ich jakość
- eliminacja błędów pomiarowych i stronniczości
- minimalizacja ryzyka dotyczącego poprawności danych (zabezpieczenie przed nieuprawnioną modyfikacją)

cz. 3

Przechowywanie i tworzenie kopii zapasowych podczas badań

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

3.1 W jaki sposób w trakcie projektu będą przechowywane dane i metadane?

W jaki sposób tworzone będą ich kopie zapasowe

- **bezpieczeństwo danych**
- pojemność pamięci i miejsce przechowywania danych
- sposób i procedury tworzenia kopii zapasowych
- odzyskiwanie danych w przypadku utraty
- bezpieczeństwo przepływu danych między członkami zespołu
- informacja czy będą potrzebne specjalne metody przenoszenia danych z urządzeń mobilnych, stanowisk terenowych lub sprzętu domowego na główny serwer w miejscu pracy

3.2 W jaki sposób zostanie zapewnione **bezpieczeństwo i ochrona danych wrażliwych** w okresie trwania projektu?

- dane wrażliwe: np. osobowe, wrażliwe politycznie, dane podwójnego zastosowania
- sposób odzyskiwania danych utraconych w wyniku incydentu
- informacja kto będzie miał dostęp do danych w czasie trwania projektu i jak będzie przebiegać kontrola dostępu do danych (zwłaszcza w przypadku współpracy między kilkoma partnerami)
- określenie polityki ochrony **danych wdrożonej w instytucji**

cz. 4

Wymogi prawne, kodeksy postępowania

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

4.1 Jeżeli będzie miało miejsce przetwarzanie **danych osobowych**, w jaki sposób zostanie zapewniona zgodność z przepisami dotyczącymi danych osobowych oraz ich ochrony?

- zgoda od uczestników
- informacja czy w procesie pozyskiwania danych niezbędna będzie ich **anonimizacja**
- informacja czy należy **usunąć informacje umożliwiające identyfikację osób** lub zataić tożsamość uczestników (np. za pomocą pseudonimizacji) przed udostępnieniem danych?

4.2 W jaki sposób planują Państwo zapewnić zgodność z innymi przepisami, takimi jak **prawa własności intelektualnej i prawa własności**?
Jakie przepisy znajdują w tym przypadku zastosowanie?

- właściciel danych
- zastosowane licencje
- ograniczenia ponownego wykorzystania danych pochodzących od osób trzecich
- informacja czy przed udostępnieniem danych konieczne będzie uzyskanie odpowiedniego zezwolenia w zakresie praw autorskich

cz. 5

Udostępnianie i długotrwałe przechowywanie danych

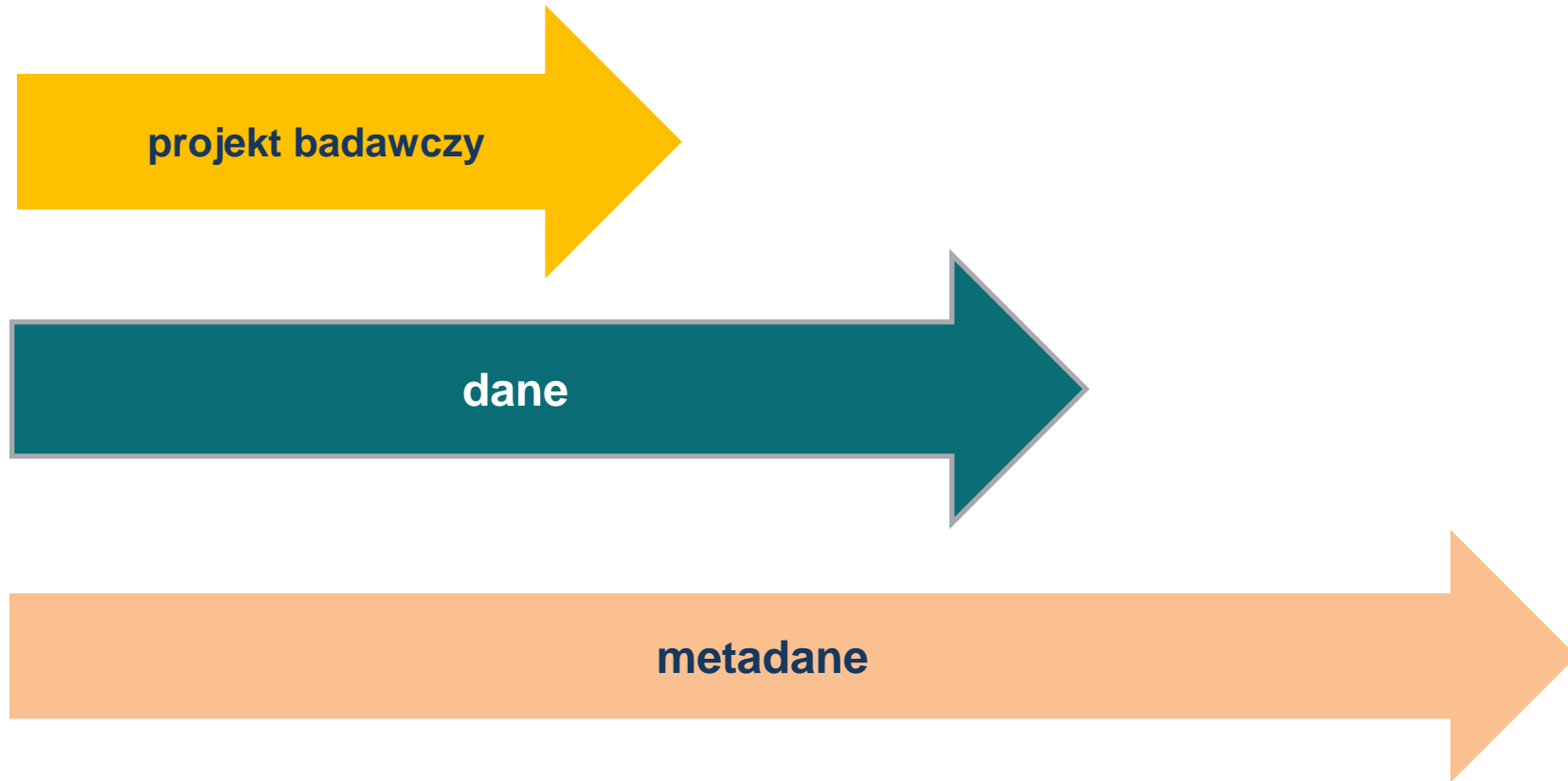

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

5.1 Kiedy i w jaki sposób będą udostępniane dane z projektu? Czy istnieją ewentualne ograniczenia i zakazy dotyczące ich udostępniania?

- **sposób przekazywania informacji** o Państwa danych potencjalnym użytkownikom
- kiedy dane zostaną udostępnione (możliwie szybko!)
- **okres** przechowywania danych
- **ograniczenia i przeszkody** uniemożliwiające ich pełne lub częściowe udostępnienie
- informacja **czy wydawcy czasopism będą wymagać składowania danych** na poparcie ustaleń publikacji
- informacja czy **udostępnianie danych wymaga zgody uczestników badania**

Okres przechowywania (meta)danych

3 lata

10 lat

∞

5.2 Jak będzie wyglądać selekcja danych przeznaczonych do utrwalenia i gdzie będą one długoterminowo przechowywane?

- informacja które dane trzeba zachować, a które zniszczyć z przyczyn wynikających z umów, przepisów prawnych lub regulacji
- sposób podjęcia decyzji o tym, które dane zachować
- procedura selekcji danych przeznaczonych do utrwalenia
- jak i w którym repozytorium zostaną umieszczone
- koszty umieszczenia w repozytorium
- repozytorium z jakiego Państwo będą korzystać (spełniające zasady FAIR)

5.3 Jakie metody lub oprogramowanie umożliwiają dostęp do danych i korzystanie z danych?

- metody udostępniania danych (czynniki: rozmiar, rodzaj, wrażliwość)
- informacja czy należy je przekształcić **do formatu standardowego lub otwartego** aby dane mogły być przechowywane przez dłuższy okres i zachowały długi okres ważności
- informacja czy do **skanowania lub konwersji** niezbędny będzie **dodatkowy sprzęt lub oprogramowanie**
- mechanizm jaki posłuży do udostępniania danych (np. odpowiedzi na żądanie, repozytorium)

5.4 W jaki sposób zagwarantują Państwo stosowanie unikalnego i trwale przypisanego identyfikatora (np. takiego jak cyfrowy identyfikator dokumentu elektronicznego (DOI)) dla każdego zbioru danych?

- informacja czy zostanie uzyskany trwale przypisany identyfikator (PID), jeśli tak jaki?

(np. cyfrowe identyfikatory dokumentu elektronicznego, numery dostępowe)

cz. 6

Zadania związane
z zarządzaniem danymi
oraz zasoby

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

6.1 Kto będzie odpowiadał za zarządzanie danymi (tj. kto będzie ich opiekunem)?

- Czy instytucja posiada personel odpowiedzialny za zarządzanie danymi w trakcie trwania projektu
 - Jeśli NIE: kto jest odpowiedzialny za archiwizację i długoterminowe zarządzanie danymi w jednostce
 - Jeśli TAK: jakie zajmuje stanowisko w obrębie jednostki
- Podział ról (kto odpowiada za weryfikację, korektę, kto wdraża DMP)

Zadania zw. z zarządzaniem danymi

Właściciel danych

Dokonuje bezpośredniej korekty danych

Opiekun danych

Specjalista ds. jakości danych, ocenia ich jakość,
podejmuje środki zaradcze

6.2 Jakie zasoby zostaną przeznaczone na cele zarządzania danymi i zagwarantowanie przestrzegania zasad FAIR?

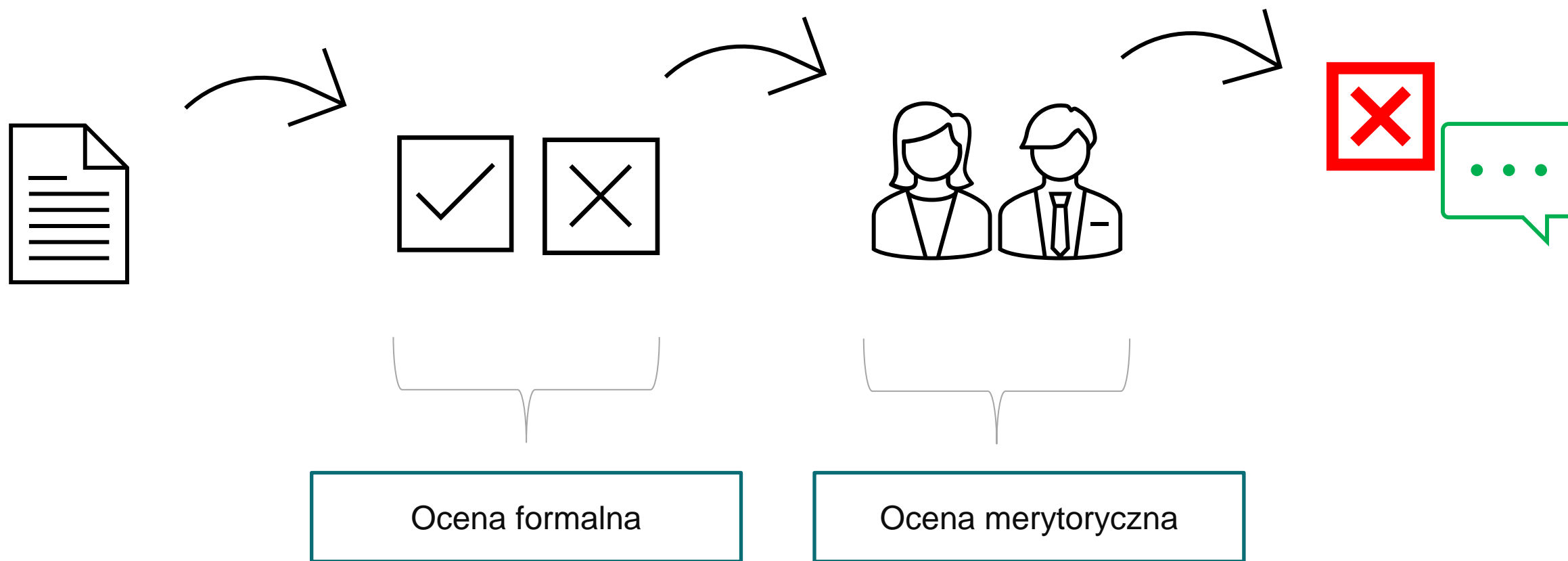
- **dodatkowe zasoby** do zarządzania danymi (osoby, czas, sprzęt lub oprogramowanie)
- **koszty** związane będą z zapewnieniem standardów FAIR w projekcie
- Sposób opłacenia kosztów

Jak przebiega proces oceny Planów Zarządzania Danymi w NCN

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

Kto ocenia DMP

Rozliczanie DMP

- DMP może zmieniać się w trakcie realizacji projektu (zalecane)
- Nie ma obowiązku informowania NCN o zmianach
- Raport końcowy – należy opisać stan faktyczny na koniec realizacji projektu
- Raport końcowy – należy podać zestawy udostępnionych danych + metadane - nawet gdy dane nie zostały (jeszcze) udostępnione
- Podlega ocenie Zespołów Ekspertów
- Gdy brak kompletnego planu, błędy – wezwania / sankcje

Najczęściej popełniane błędy

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

Błędy ogólne

- DMP w j. polskim (j. polski wymagany jedynie w Miniaturze)
- informacja, że dane będą opracowywane papierowo
- ignoruje się metadane
- brak indywidualnego DMP – schemat powielany przez naukowców z tej samej uczelni – tymczasem DMP jest zawsze oceniane w kontekście danego projektu badawczego

Błędy ogólne

- deklaracja że projekt nie generuje żadnych danych, ani nie wykorzystuje istniejących danych (a projekt przewiduje np. badania empiryczne, analizę tekstów)
- dane nie będą udostępniane – brak uzasadnienia
- pojawiają się ogólnikowe stwierdzenia – brak precyzyjnych informacji (np. zostanie zastosowany najbardziej odpowiedni format dla tego rodzaju danych)
- link – prócz DOI

Pozyskiwanie/wykorzystywanie

- nie sprawdza czy są dostępne dane (na odpowiednich licencjach) dotyczących planowanych badań i na ile są one interoperacyjne ze stosowanymi metodami badawczymi – kładzie się nacisk na dane jakie zostaną wytworzone w projekcie
- w przypadku danych będących w posiadaniu strony trzeciej nie sprawdza się czy są na pewno otwarte
- brak informacji w jaki sposób będzie dokumentowane pochodzenie danych

Pozyskiwanie/wykorzystywanie

- brak informacji na temat formatu i rodzaju danych, ich objętości
- brak uzasadnienia: dlaczego dany format (zwłaszcza jeśli stosuje się format, który nie jest wykorzystywany szeroko w danej dziedzinie, lub nie jest formatem otwartym)
- nie daje się pierwszeństwa standardowym otwartym formatom
- stosuje się formaty, które mogą wymagać dodatkowych wtyczek

Pozyskiwanie/wykorzystywanie

- w DMP nie są uwzględnione wszystkie rodzaje danych i formatów planowanych we wniosku (np. we wniosku – w opisie szczegółowym projektu są planowane analizy filmów, a wśród rodzaju danych ich nie ma)
- brak informacji, w jaki sposób zostanie zapewniona wysoka jakość danych (np. podczas digitalizowania manuskryptów, czy podczas transkrypcji wywiadów wykonywanej przez kilka osób)

- brak informacji o zakresie/standardzie metadanych, jaki zostanie zastosowany
- brak informacji w jaki sposób dane będą organizowane (foldery i subfoldery, nazwy plików, wersje)
- brak informacji w jakim miejscu znajdzie się opis dokumentacji danych, by był czytelny
- dane nie są wyszukiwalne / odczytywalne maszynowo

- brak informacji na temat w jaki sposób dane zostaną zabezpieczone przed nieuprawnioną modyfikacją
- w jaki sposób będzie prowadzona kontrola jakości danych (np. czyszczenia danych) – tak aby mogły być udostępniane i wykorzystywane przez innych
- brak informacji o dodatkowej dokumentacji wskazującej na stosowaną metodologię – co umożliwi replikowalność badań (jak zebrano dane, procedury dot. analiz, definicje zmiennych, jednostki pomiaru, założenia)

Przechowywanie i kopie zapasowe

- brak informacji gdzie dane będą przechowywane
- dane nie są przechowywane zgodnie z zasadą 3-2-1
- brak informacji o kopiach zapasowych – czy będą tworzone – w jaki sposób – zwłaszcza jeśli dane są zbierane na laptopie w czasie wyjazdu badawczego
- przechowywanie kopii na CD i DVD

Wymogi prawne

- podawanie bardzo ogólnikowych informacji („będzie przestrzegane RODO”, „będą przestrzegane regulacje uczelniane”)
- brak informacji o tym jak będą (pseudo) anonimizowane dane (tam gdzie wywiady, ankiety)
- informacje nie są spójne z tymi podawanymi w „Kwestiach etycznych”

Udostępnianie i przechowywanie

- Brak deklaracji dotyczącej udostępniania danych lub wyjaśnienia dlaczego dane nie będą udostępniane (puste pola)
- Dane będą udostępniane w repozytoriach, które nie spełniają warunków otwartości zgodnie z zasadami FAIR
- Deklaracja, że dane będą udostępniane wyłącznie w formie publikacji
- Dane publikowane natychmiast po publikowaniu pracy bez ograniczeń (ale czy wszystkie?)
- Brak informacji na temat licencji jakie zostaną zastosowane (Creative Commons)

Zadania zw. z zarządzaniem danymi

- kierownik projektu jako jedyna osoba odpowiedzialna za wszystkie działania związane z zarządzaniem danymi
- brak informacji o tym czy będzie zaangażowany inny personel – np. kto będzie odpowiedzialny za zapewnienie jakości, za przechowywanie danych, za tworzenie kopii zapasowych, za archiwizowanie danych i ich udostępnianie
- brak informacji na temat kosztochłonności – czy opracowywanie, zapewnienie kontroli jakości, udostępnianie, przechowywanie generuje koszty? Czy działania te są bezkosztowe? Jeśli kosztowe – jak zostaną zapewnione środki? Z kosztów pośrednich projektu? Uczelnia? Z zewnątrz?

Koordinacja i współpraca międzynarodowa

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

EOSC Association – NCN jako Mandated organisation – koordynowanie zadań związanych z wdrażaniem EOSC w Polsce (z ramienia Ministerstwa Edukacji i Nauki)

Koordynowanie polskiej sieci EOSC – EOSC PL

Realizowanie grantu Ministerstwa Edukacji i Nauki w celu rozwoju kompetencji w zakresie zarządzania danymi (szkolenia dziedzinowe, szkolenia dla data stewardów i naukowców)

Koordinacja i współpraca międzynarodowa

EOSC Focus East Hub – Polska, Litwa, Łotwa, Estonia, Ukraina, Bułgaria, Rumunia

[“Supporting the development and coordination of activities of the EOSC Partnership”.](#)

Okres trwania projektu: 01.06.2022-31.05.2025

Źródło finansowania: Horizon Europe

Identyfikator projektu: HORIZON-INFRA-2021-EOSC-01

The Council for National Open Science Coordination (CoNOSC)

CoNOSC Member Countries

Poland

Natalia Galica, Open Science Expert, National Science Centre

dr Anna Wałek, Open Science Expert, EOSC Focus East Hub Coordinator, National Science Centre

- Webinaria ogólnopolskie dot. zarządzania danymi
- Webinaria dyscyplinowe (minimum 1 webinarium w miesiącu)
- Szkolenia online na platformie Navoica:
 - dla naukowców (poziom podstawowy i poziom średniozaawansowany)
 - dla data stewardów (poziom podstawowy i poziom średniozaawansowany)
- Spotkanie sieci EOSC Polska/East Hub
- EOSC Festival
- Polska strona internetowa poświęcona EOSC

Dziękujemy
za uwagę

Dni
Narodowego
Centrum
Nauki

Kontakt:

Zespół ds. Otwartej Nauki:
Otwarta.Nauka@ncn.gov.pl

Gabriela.Czarny@ncn.gov.pl
Anna.Walek@ncn.gov.pl

10-11 maja
Wrocław

Dni Narodowego
Centrum Nauki

"Repozytoria danych badawczych"

19 maja (piątek), godz. 12:00 – 13:00

Rejestracja na webinarium za pośrednictwem formularza Clickmeeting:

<https://icm.clickmeeting.com/repozytoria-danych-badawczych/register>

"Udostępnianie danych badawczych w sposób umożliwiający ich ponowne wykorzystanie"

22 maja (poniedziałek), godz. 15:00 – 16:00

Rejestracja na webinarium za pośrednictwem formularza Clickmeeting:

<https://icm.clickmeeting.com/udostepnianie-danych-badawczych-w-sposob-umozliwiajacy-ich-ponowne-wykorzystanie/register>